

YHTEENVETO VUODEN 2011 TANSSIN ESITYS- JA KATSOJATILASTOISTA

Tilastoinnin perusteet

Tanssin tilastoihin kootaan suomalaiset ammattitanssiesitykset, niihin myydyt liput ja kokonaiskatsojamäärät sekä tuotetut kantaesitykset. Tilastossa ei ole mukana tanssijoiden tai tanssiryhmien osaesityksiä erilaisissa monitaiteellisissa tuotannoissa eikä tanssioppilaitosten oppilasesityksiä. Mukaan ei ole laskettu myöskään esimerkiksi televisiolle, videolle tai cd-romille tehtyjä koreografioita.

Tilastoinnin pääasiallisena lähteenä on käytetty suoraan teattereilta, tuotantoryhmiltä, tapahtumajärjestäjiltä, yksittäisiltä koreografeilta ja aluekeskuksilta kerättyjä tietoja. Vaikka keruumenetelmä ei ole täysin kattava, tilasto antaa varsin luotettavan kuvan suomalaisen taidetanssin esitysvolyymistä ja yleisömääristä.

VOS-tanssiryhmien ja -tuotantokeskusten (teatteri- ja orkesterilain piirissä olevien) osalta tiedot kerää Teatterin Tiedotuskeskus. Tanssin Tiedotuskeskuksen kokoamissa tanssin tilastoissa tiedot yhdistetään siten, että suuret laitosteatterit (Suomen Kansallisbaletti, Helsinki Dance Company), VOS-toimijat, muut tuotantoryhmät ja yksittäiset koreografit käsitellään omina alaryhminään.

Tanssin moninaiset tuotantotavat aiheuttavat tilastoinnissa tiettyjä ongelmia. Vuoden 2008 tilastoissa noudatettiin ensimmäistä kertaa käytäntöä, jossa yksittäisten koreografioiden yhteistuotannot VOS-toimijoiden ja vapaiden ryhmien kanssa näkyvät myös yksittäisten koreografioiden kohdalla. Vuodesta 2006 alkaen on noudatettu käytäntöä, jossa sekä vapaiden ryhmien keskinäiset yhteistuotannot että vapaiden ja VOS-toimijoiden yhteistuotannot tilastoidaan molempien tuotanto-osapuolien kohdalla. Näistä käytännöistä syntyvät päällekkäisyydet otetaan huomioon kokonaisluvuissa.

Tehtäessä vertailuja vuosiin 2000–2005 kokonaislukuja on vapaiden ryhmien osalta verrattava tällöin julkaistuihin erittelytaulukoihin; näinä vuosina vapaiden ja VOS-toimijoiden yhteistuotannot tilastoitiin kokonaistaulukossa ainoastaan VOS-toimijan kohdalla.

Vuodesta 2003 alkaen vapaiden ryhmien ja koreografioiden yksittäiset vierailut VOS-teattereissa ja -tuotantokeskuksissa on tilastoitu ko. vapaiden toimijoiden yhteydessä. Lisäksi vierailuesitysten katsojat näkyvät ko. VOS-toimijan kokonaiskatsojamäärässä. Suomalaisen tanssin kokonaiskatsojamäärässä on huomioitu näiden keskinäisten vierailujen aiheuttama

päällekkäisyys. Lisäksi kokonaistilastossa on huomioitu gaala- yms. yhteisesityksistä syntyvät päällekkäisyydet.

Vuonna 2004 ja 2005 perustettujen tanssin aluekeskusten toiminta näkyy vuodesta 2005 lähtien erillisessä taulukossa. Taulukko kertoo, kuinka monen kantaesityksen ja esityksen järjestämiseen aluekeskukset ovat osallistuneet, ja mikä on näiden esitysten katsojamäärä. Kokonaistilastoissa esitykset ja katsojat tilastoidaan tanssiryhmän tai koreografin kohdalle. Aluekeskusten toiminta ei rajoitu pelkästään esitysten tuottamiseen. Keskusten muuta toimintaa ei tässä yhteydessä ole tilastoitu, joten esitys- ja katsojatilastot eivät kerro aluekeskusten toiminnan koko volyymiä.

Suomalaisten tanssijoiden ja tanssiryhmien vierailut ulkomailla on eritelty omaksi tilastokseen mutta ulkomaanvierailut sisältyvät myös kokonaisesityks- ja katsojamääriin. Tilastoihin ei ole otettu mukaan suomalaisten koreografiensa ulkomaisille ryhmille tekemiä teoksia.

Esitys- ja katsojamäärät

Tanssiesitysten kokonaismäärä vuonna 2011 oli 2 621, kun vuonna 2010 esityksiä oli kaikkiaan 2 625. Kun ilmaisesitykset luetaan mukaan, tanssiesitysten määrä nousee 2 859:ään. Kantaesityksiä tuotettiin yhteensä 223, kun vuonna 2010 kantaesitettiin 188 teosta. Tanssin kokonaiskatsojamäärä oli 450 508, vuonna 2010 luku oli 544 034.

VOS-tanssiryhmät ja -tuotantokeskukset tuottivat 44 kantaesitystä eli noin 18 prosenttia kaikista kantaesityksistä. Helsinki Dance Companyn ja Suomen Kansallisbaletin osuus kantaesityksistä on noin 3 prosenttia (7 teosta). Vapaiden tanssiryhmien osuus kantaesityksistä on 100 teosta eli noin 41 prosenttia. Itsenäisesti työskentelevät koreografit tuottivat noin 39 prosenttia kantaesityksistä (95 teosta).

Kymmenen VOS-toimijan osuus esitys- ja katsojamäärästä on edellisten vuosien tapaan suurin. VOS-toimijoiden osuus esitysmäärästä on säilynyt viime vuoden tasolla, mutta esitysten katsojamäärät ovat nousseet. VOS-toimijoiden osuus esityksistä oli reilu 45 prosenttia (1 337 esitystä), kun vuonna 2010 se oli vajaa 45 prosenttia (1 253 esitystä). Kaikista tanssin katsojista VOS-toimijoiden osuus oli noin 44 prosenttia (213 620 katsojaa), vuonna 2010 vastaava osuus oli vajaa 33 prosenttia (183 189 katsojaa). VOS-toimijat keräsivät lähes 10 prosenttia enemmän katsojia esitystä kohden kuin edellisvuonna.

Suomen Kansallisbaletin ja Helsinki Dance Companyn osuus kokonaisesitysmäärästä oli 4,5 prosenttia (134). Niiden katsojaluku oli yhteensä 84 997 eli vajaa 18 prosenttia tanssin

kokonaisyleisömäärästä. Suurten teattereiden esitysten katsojamäärät ovat kuitenkin reilusti pudonneet edellisvuodesta, jolloin 129 esityksessä kävi 112 633 katsojaa. Vuonna 2011 yhden esityksen näki keskimäärin 634 katsojaa, kun vuonna 2010 vastaava luku oli 873 katsojaa.

Vapaiden tanssiryhmien osuus kokonaisesitysmäärästä oli noin 27 prosenttia (791 esitystä) ja katsojista 23 prosenttia (109 439 katsojaa). Vapaiden ryhmien osuus esityksistä nousi edellisvuodesta 150 esityksellä ja katsojamäärä noin 16 000 katsojalla.

Yksittäisten tekijöiden osuus kokonaiskatsojamäärästä palautui 15,5 prosenttiin (74 957) edellisvuoden poikkeuksellisesta 31 prosentista (171 404). Osuus katsojamäärästä on kuitenkin noussut vuodesta 2009, jolloin yksittäisten tekijöiden osuus oli 12 prosenttia (56 798). Osuus esitysmäärästä oli 23 prosenttia (691), kun vuonna 2010 osuus oli 28 prosenttia (792). Vuoden 2010 huomattavan suuriin osuuksiin vaikuttivat mm. perinteisten esitystilojen ulkopuolella tapahtuneet kymmenet esitykset sekä yhden koreografin Shanghai maailmannäyttelyn näyttelyalueella tapahtuneet 85 esitystä, jotka keräsivät yli 100 000 katsojaa.

Tanssin aluekeskusten toiminnan osuus kokonaistilastoista näytetään erittelytaulukossa. Kokonaistilastossa ko. taulukkoon merkityt esitykset ja katsojat on tilastoitu tanssiryhmien tai koreografioiden kohdalla. Vuonna 2011 aluekeskukset osallistuivat 81 kantaesityksen tuottamiseen (64 kantaesitystä vuonna 2010). Aluekeskukset tuottivat yhteensä 573 esitystä (472 esitystä vuonna 2010). Kokonaiskatsojamäärä oli 66 268 (88 831 vuonna 2010). Kokonaiskatsojamäärän laskuun vaikuttanee ainakin aluekeskuksiin tehtyjen esitysvierailujen määrän väheneminen. Vuonna 2011 aluekeskukset vastaanottivat 95 esitystä. Vierailujen määrä on noin 57 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna, jolloin aluekeskukset vastaanottivat 221 esitystä.

Esitykset ulkomailla

Vuoden aikana nähtiin 43 suomalaisen tanssiryhmän ja koreografin teoksia yhteensä 28 eri maassa. Vuoden 2010 vastaavat luvut oli 29 toimijaa ja 24 maata. Ulkomailla järjestettiin 240 esitystä, joiden kokonaiskatsojamäärä oli 58 317. Tämä on noin 13 prosenttia suomalaisen tanssin kokonaisyleisömäärästä. Vuonna 2010 ulkomailla nähtiin 247 esitystä, joilla oli 156 900 katsojaa. Vuoden 2010 huomattava katsojamäärä selittyy pääosin aiemmin mainituilla esityksillä Shanghai maailmannäyttelyn yhteydessä.

Kansainvälinen esitystoiminta on jo vakiintunut osaksi muutamien tanssiryhmien toimintaa. Suurimmalla osalla ryhmistä ei kuitenkaan ole resursseja järjestelmälliseen kv-toimintaan. Tästä johtuen kansainvälisen toiminnan volyyymi on edelleen altista vuosittaiselle vaihtelulle, kuten Shanghai-esimerkki osoittaa. Tilasto ei myöskään anna täysin kattavaa kuvaa suomalaisten tanssitaiteilijoiden ulkomaisista vierailuista, sillä luvuista puuttuvat suomalaisten koreografien ulkomaisille tanssiryhmille tekemät teokset.

Vuonna 2011 isojen teattereiden ja VOS-toimijoiden osuus ulkomailla nähdystä tanssiesityksistä oli reilu 40 prosenttia (112 esitystä) ja kokonaiskatsojamäärästä noin 52 prosenttia (32 032), kun vuonna 2010 vastaavat osuudet olivat 39 prosenttia (101 esitystä) ja 25 prosenttia (39 402 katsojaa).

Vapaiden ryhmien ja freelancekoreografien osuus ulkomaanesityksistä oli vajaa 60 prosenttia (165 esitystä), edellisvuonna vastaava osuus oli 61 prosenttia (158). Kokonaiskatsojamäärästä vapaiden toimijoiden osuus oli noin 48 prosenttia (29 443) ja vuonna 2010 noin 75 prosenttia (119 589).